

Sondre Vasseng

Lyckliga gatan

En brukerundersøkelse av Ilaparken i lys av den kompakte byen

Bacheloroppgave i geografi

Trondheim, november 2018

Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

Institutt for geografi

Kunnskap for en bedre verden

Takk til:

Jeg vil gjerne gi en spesiell takk til Magne på filosofisk institutt på NTNU. Jeg vil også gi en liten takk til veilederen min og til dere som har korrekturlest oppgaven min. Til slutt vil jeg gi en takk til informantene, uten dere hadde jeg ikke kunne gjennomført studien min.

Innhold

1. Innledning.....	1
2. Begrepsavklaring	4
3. Teori.....	6
3.1. Den kompakte byen	6
3.2. Parker som plantema	7
3.3. Parkens funksjon som byens lunger.....	8
3.4. Park som en sosial arena	8
3.5. Park som et sted for identitet og kultur	9
4. Kvalitativ metode	10
4.1. Reliabilitet, validitet og overførbarhet.....	10
4.2. Beskrivelse av undersøkelsen.....	11
4.3. Observasjon.....	11
4.4. Intervju	13
5. Empiri	16
5.1. Ilaparken.....	16
5.2. Funn og analyse.....	17
6. Diskusjon	23
6.1. Park som grønn lunge.....	24
6.2. Park som sosial arena	24
6.3. Park som et sted kulturell og identitet.....	25
7. Slutning.....	27
Referanser	29
Vedlegg.....	32

1. Innledning

De siste 100 årene har parkene fått en større betydning i bybilde. Det kommer av blant annet økt urbanisering og større byer som førte gjorde at folk levde lengre unna naturen både fysisk og ved at naturen ble en mindre del av livet til folk.

Bakgrunnen for at jeg interesserer meg og har valgt å skrive om denne parken er fordi at Ilaparken har hatt en lang tradisjon med mye sosial aktivitet. Den bidrar også til et penere bybildet, og blir som et bindeledd mellom bymarka og byen, nærmest som et grønt belte.

I utgangspunktet tok jeg for meg to parker, der formålet var å sammenligne de to parkene, Ilaparken og Stiftgårdsparken. Her hadde jeg også allerede fått tak i et intervju fra Stiftgårdsparken. På grunn av omfanget til bacheloroppgaven valgte jeg likevel å gå bort fra Stiftgårdsparken. Det betyr at dette ikke lenger er en sammenligningsoppgave, men er en fordypning i en enkelt park, Ilaparken.

Problemstilling: Samsvarer verdien parker får i en kompakt byutvikling til Betydningen parken har for brukerne?

Dette betyr at jeg skal se på hvilke verdier parken har i den kompakte byen. Det vil si hvilke funksjoner parken skal ha for brukerne i byer. Videre skal jeg se på hva brukerne av parken mener om parken og hva de bruker parken til og deretter se i hvilken grad disse to tilnærmingene til park samsvarer til hverandre.

Formålet med problemstillingen er å finne ut om verdien parken får i en kompakt byutvikling samsvarer med betydningen parken har for brukerne. Med økt fortetting reduseres stadig antallet parker, fordi de må vike for andre formål. Med denne problemstillingen ville jeg derfor se betydning Ilaparken har som et sted for rekreasjon, sosial møteplass og grønn lunge i helhetlig perspektiv for Trondheim sin byutvikling.

Denne oppgaven er inndelt i syv deler, foruten innledning og avslutning består dette av fem deler. I første del har jeg valgt å definere noen sentrale begreper. I teoridelen har jeg valgt å presentere den kompakte byen og sett på tidligere forskning som viser ulike funksjoner parken har for brukerne. Videre har jeg valgt å skrive en utfyllende metodedel. Ettersom en slik oppgave støter på en del metodiske utfordringer. I empiridelen har jeg valgt og presentert funnene og analysert dem. I siste delen har jeg drøftet funnene opp mot tre funksjoner en park har som er omtalt i teorien, helt til sist er det en avslutning.

2. Begrepsavklaring

I denne delen skal jeg avklare noen begreper jeg kommer til å bruke i løpet av oppgaven. En begrepsavklaring er nødvendig ettersom det ikke nødvendigvis er entydige definisjoner av begrepene og at bruker en samlet definisjon som har flytende overganger til grøntområder, grønnstruktur, og offentlig rom.

Hva er en park

Stort sett alle i vesten har en klar tanke om hva en park er. Likevel er begrepet park kanskje et av de mest debatterte formene for landskap (Czerniak and Hargreaves, 2007, s.29).

En park består gjerne av noen trær, et åpent grøntområde, planter, en sti, en plass å sitte, og muligens dyreliv (Wright, 2013, s. 6-23). Parker kan være forskjellige i størrelse, design, innhold og bruk. Park omtales som en plass for lek, men er også et sted hvor folk kan sette opp stoler, kose seg med en øl eller gå tur med hunden.. Parker kan ha flere betydninger og som vi kan se kan parker være mye. Park er både natur og kultur som stadig er i endring. Parker er også om små grønne naturpregede arealer i byer som gir form for rekreasjon, og fungerer som en sosial møteplass. Begrepet park som slik tolkningen i denne oppgaven vil være vil også omfatte grøntområde, grønnstruktur og offentlig rom (Bruun, 2018).

Parken formes som et sted med sosiale, fysiske og materielle verdier. Parken representerer et sted som et naturmiljø, men også som et sted innenfor en geografisk avgrensning med menneskelig hverdagsliv og samhandling som står i relasjon til hverandre. Park er et sted for rekreasjon og en sosial arena. Sted blir også et sted for mening, identitet og tilhørighet avgrenset innenfor et geografisk område som folk knytter tilhørighet til (Lier & Stokke, 2017, s. 49-50).

(Bilde 2: *Ilaparken, 1978*)

Et fint bilde som illustrerer hvordan parken så ut og litt måten parken ble brukt på slutten av 1970-tallet. Som også kan illustrere en forståelse av hva en park kan være og brukes til.

Bærekraftig byutvikling

Bærekraftig byutvikling handler om å dekke de behov og ønsker dagens innbyggere har uten å forringe mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine (regjeringen.no 2013). Bruken av bærekraftig kan deles opp i økonomisk, sosialt og miljømessige bærekraftig.

Sted og Identitet

Det finnes ulike former for identitet. Identitet referer til et fellesskap en føler tilhørighet til, for eksempel i en kultur. Folk kan føle tilhørighet til en konkret plass, sted eller by, slik trøndere føler tilhørighet til Trøndelag.

Et annet eksempel er identitet i sosiale grupper. Det vil si en relasjon mellom deg og de andre i gruppen, og at dere føler tilhørighet til det samme som skiller seg fra en annen gruppe. Stedsidentitet er knyttet til ulike ideer av områder som man lever og omgås i. Dette innebærer at man har en identitet knyttet til et geografisk område, For eksempel har nordmenn en sterk identitet knyttet til om de for eksempel er fra Vestlandet eller Østlandet, byen eller bygda (Sepe, 2013, s. 3-22).

3. Teori

Dette kapitlet har jeg valgt å dele inn i to. I den første delen skal jeg vise hvordan den kompakte byen som strategi vektlegger betydningen av grøntområder og parker ut fra strategien med fortetting. I del to er formålet å vise at parker har vært viktig for brukerne med utgangspunkt i fra parkens funksjoner som sosial møteplass, et sted for kultur og identitet, og som en grønn lunge.

3.1. Den kompakte byen

Den kompakte byen er en modell og en strategi for å skape levedyktige, bærekraftige og grønne byer. Modellen er aktuell i dagens byutvikling og kjennetegner tett infrastruktur med klar grense mot omland, i urbane områder som er bundet sammen ved hjelp av offentlig transport, og hvor innbyggerne har kort avstand mellom bosted, arbeidsplasser og servicetilbud (Monclus and Guardia, 2006, s. 180). Formålet med denne modellen er å konsentrere byene ved å fortette flere funksjoner, som boliger, jobber, kulturtilbud, og parker. Det betyr at alle disse funksjonene må konkurrere om det samme arealet for å unngå at byen ikke sprer seg utover. Den kompakte byen representerer en motpol til en tidligere modell: urban sprawl, som tar høyde for en mer spredt byutvikling med forsteder og hagebyer i utkanten med lange transportkanaler inn til bykjernen. Den kompakte byen tar sikte på å dekke tre behov som er med på å definere modellen som en bærekraftig by: Naturmessig bærekraftig, sosial bærekraftig og økonomisk bærekraftig (Hanssen, Hofstad og Saglie, 2015, s. 74).

I Norge har fortetting og kompakt byutvikling vært anbefalt som et politisk mål siden 1990-tallet. En trend som Riksrevisjonen har pekt på er at arealutviklingen som den har ligget an til i Norge, på flere måter ikke er bærekraftig (Hanssen et al., s. 21). Likevel kan vi se at den nasjonale politikken om kompakt byutvikling har fått gjennomslag i norske kommuner det siste tiåret, og at dette også har påvirket måten byer og tettsteder faktisk utvikles (Hanssen et al., s. 20). Ved å komprimere byen til å bli arealeffektiv vil man spare omland som, dyrkbar mark og skog i rundt byen. I tillegg er ideen å senke transportbehovet, slik at klimautslippet blir redusert ytterligere, som vil bedre luftkvaliteten og skape kortere avstander for folk. I praksis vil dette bety trangere gater, høyere hus, mer konkurranse om områdene, og trolig dårligere luftkvalitet, fordi ulike funksjoner i byen står tettere sammen. Med økt befolkningsvekst i byene, som trenden har vist (Ssb) vil også kampen om arealet bli større, på grunn av boligmangel, som fører til redusert plass for parker og grøntområder.

Grøntområdene skal bidra til rekreasjon, estetiske opplevelser, og naturmangfold (Hanssen et

al., s. 119). Målet er også å skape sosiale arenaer for aktivitet, sosialisering og trivsel. Selv om mye av fokuset i denne modellen ligger i å bevare rekreasjonsområder og bynatur, ser det ut til at denne bymodellen viser tendenser til at grøntområder må vike for andre formål (Hanssen et al., s. 132-133). Noe som har forekommen i større grad i Oslo (Lundgaard 2008). I tillegg til å ivareta rekreasjonsinteressene, skal bynaturen også tjene andre formål, som for eksempel å bevare og videreutvikle naturmangfoldet, bidra til bedre lokalklima, håndtere flom og overvann, og ivareta landskapsinteresser. Parker og andre grøntområder blir derfor sett på som et flerfunksjonelt system på grunn av de bidrar til flere funksjoner. Å fjerne parker og grøntområder betyr tap av ren luft, redusert antall møteplasser i grønne omgivelser, mindre av områder med vegetasjon, mindre biologisk mangfold og det gir færre offentlige rom hvor barn kan leke og utfolde seg uten å bli påvirket av trafikken. Siden mye av planleggingen går ut på å fortette, blir det flere boliger på samme område. Som vi har sett i Europa har grønne tiltak blitt gjort på nye måter som for eksempel å få inn grønne tak og grønne planter ved veikanten for å bidra til å bedre det grønne i byene. Likevel gir ikke dette de samme funksjonene i byer som parker eller større friluftsområder gjør. Grønn urbanisering krever at byene er ansvarlig for å skape gode bymiljø. I det store og hele vinner likevel noe av rekreasjonsinteressen fram. Politikerne har innsett at tettere byer må tilfredsstille folks behov for natur. Det er også blitt økt forståelse for at dårligere luft øker helseplager til folk i byene, noe som vil dempes til en viss grad ved hjelp av økt grøntområder. Ved å få til slike tiltak som å øke antall parker og grøntområder vil byene bli mer levedyktige og mindre kjedelige (Beatley, 2000, s.6-8). Modellen er debattert og setter ulike perspektiver i lys. Dessverre er omfanget av disse diskusjonene for store til at jeg kan ta dem med i denne oppgaven.

3.2. Parker som plantema

Trondheims kommunes planer ser det ut til at byutviklingen retter seg mot en mer kompakt byutviklings modell. Dette innebærer at Trondheim er representativ for modellen, og at formålet i modellen gjenspeiler hvordan Trondheims byutvikling de neste årene kommer til å se ut.

Trondheim kommunes visjoner rundt den kompakte byen er først og fremst at naturområdene er beskrevet som en ressurs for byens egen befolkning, og som i tillegg har betydning for naturmangfoldet og som kretsløpsressurs (Hanssen et al., s, 122). Hovedmålet for Trondheims byutvikling ligger i å bygge byen tettere med kvalitet, altså en innskrenket bebyggelse med tilgang til felles utearealer, både store og små. Her er tanken at såkalt grønne korridorer eller grønn struktur skal strekke seg mellom en bygning til en annen. Dette for å skape et sosialt,

kulturelt og estetisk fundament som bidrar til økt trivsel og medvirker til livlig byrom (Hanssen et al., s. 117-132).

3.3. Parkens funksjon som byens lunger

Grønn lunge er grønne omgivelser ute, under åpen himmel, med variert vegetasjon. Gjerne består grønne lunger av grøntområder eller parker som står parallelt til kommunale friområder hvor barn kan leke (MHFA 2017). I den kompakte byen får parken som en grønn lunge. For mange er dette en viktig faktor i en stressende hverdag (Graven, 2013). Nordh påpeker at grønne lunger blir spesielt viktige for trivselen der det forekommer høy grad av fortetting, men som en konsekvens blir det heller bygd mer offentlige rom med harde flater, som er enklere å vedlikeholde (Graven, 2010). For at de som bor i byer skal kunne leve gode liv, må byene også være godt tilrettelagt med nærhet til parker og andre grøntarealer for rekreasjon og friluftsliv (Regjeringen.no, 2016). Bevaring av vegetasjon og sammenhengende grønne og blå områder er viktig for både naturmangfoldet og mulighetene til naturopplevelse og en plass for mindre støy og uren luft. Som vi ser vil økt fortetting redusere antall grønne rom (Graven, 2013). Tilgang på bekkeløp og flere grønne flater gir både grønne og triveligere bymiljø, men de må være mer naturlige enn bare kunstige. Bevaring og tilrettelegging av grønne og blå områder bidrar til en mer klimatilpasset og bedrer naturmiljøet i byene. Vegetasjonsområder bidrar til god drenering, og øker luftkvaliteten. Parker, trær og landskap er viktig for byens attraktivitet, identitet, estetikk, trivsel og særpreg, og spesielt som en grønn lunge for framtiden.

3.4. Park som en sosial arena

Når jeg snakker om parken som en sosial arena tar jeg utgangspunkt i aktivitet, helse, sosialisering og lek. I dette underpunktet vil jeg derfor peke på hva tidligere forskning har sagt om hvilken funksjon parker får i et sosialt perspektiv.

I en studie gjort av House of Common (2016-17), ble følgende spørsmål stilt: «Why do parks matter?» Studien viste flere viktige aspekter ved parken, spesielt når det gjaldt barn. Barn påpekte selv at parken ble et møtepunkt, hvor de traff venner som de ellers ikke traff på skolen (House of Common, s. 14). Foreldre foretrakk å ha en park i nærheten, fordi det ga barn tilgang til frilek og på frisk luft. En annen studie viste også at varierte omgivelser utvikler barnas fantasi, konsentrasjon, motoriske evner og evner til konfliktløsning og fysiske utholdenhet (Waaseth, s. 13).

En annen interessant observasjon var at demente som brukte parken hadde klarere øyeblikk og snakket om ting i parken de ellers ikke snakket om i andre omgivelser. I en dansk undersøkelse ble det også vist at de mest foretrukne egenskapene ved urbane grøntområder var uformelle, fredelige steder med dyreliv (Waaseth 2006, s. 12-13). I noen tilfeller kan vi også se at parker kan bidra til å avkriminalisere miljø. Studien ble gjennomført i Philadelphia gjennom et lokalt prosjekt mellom nærmiljøet og politiet. Prosjektet gikk ut på å omforme et ledig byrom til et grøntområde ved hjelp av litt beplantning og lignende, noe som resulterte i at kriminaliteten falt 90% (Clare and Carolyn, F, 1998).

Parker i byene er viktigere for folkehelsen enn vi tror. Tidligere forskning viser at urbane grønne områder som parker, er viktige for fysisk aktivitet og psykisk helse. I tillegg er parker i nærheten av boligen viktig, fordi dette gir barn og unge muligheten til å gå oftere i parken alene og med venner for å leke eller være i aktivitet (Graven, 2013).

3.5. Park som et sted for identitet og kultur

Parker har flere bruksområder, og i multikulturelt samfunn er det ikke rart at offentlige parker får mange ulike funksjoner (Kolb, 2008, s. 15). I en studie gjort i Amerika av fire sosiale og etiske mangfold fant de ut at parken brukes ulikt av forskjellige kulturer (Clare and Carolyn, 1998, s. 88). Latinske park brukere brukte totalt flere parker og tilbragte mer tid i parken. Ofte kunne parken bli brukt til andre formål enn det som vi kanskje ser som vanlig her i Norge. Personer med latinsk bakgrunn gjorde parken til sin egen ved å pynte den med ballonger og andre effekter, samtidig som de brukte parken til bryllup, fester og bursdager (Clare and Carolyn, s. 88). Afro-Amerikanske parkbrukere foretrakk andre offentlige rom, som for eksempel plasser der de kunne være mer sportslig. Aktive som basketball og fotball var særlig populære her. Denne gruppen utgjorde en mindre brukergruppe av parken (Clare and Carolyn, s. 89). Småbarnsforeldre vektla for det meste verdien ved det grønne. Særlig det estetiske ved parken som landskapet og preg av natur. Kinesere hadde andre preferanser og mente at amerikanske parker var for strukturerte og mangelfull og savnet en dam, rikelig med blomster og en paviljon (Clare and Carolyn, s. 89).

En annen studie viste at en gjeng med asiater brukte parken i en familier sammenheng ved å invitere hele familien til å lunsje sammen i parken (Thompson and Travlous, 2007 s. 105). En meksikansk bursdagsfest ble holdt i en park med paviljong, de spilte høy musikk som vekte oppmerksomhet hos andre besøkende. Dette viste seg å føre til at andre folk som brukte parken ble revet med av musikken Noe som var med på å bidra i en positiv retning mellom

ulike kulturer (Thompson and Travlous, s. 105). Dette tyder på at parken muliggjør kulturell inkludering og integrering.

Parken bidrar til å være en sosial arena som skaper et sted for mening og identitet. Ut i fra forskningen tyder mye på at det forekommer mye kulturell utveksling i parkene, noe som er sunt med tanke på at land og byer blir mer flerkulturelle.

I kapittel fire skal jeg se mer på disse aspektene og bruksområdene ved å vise hva jeg fant ut i min studie da jeg var i parken for å observere og intervju mulige informanter. Deretter skal jeg analysere det som blir sagt og se om det samsvarer med tidligere forskning og til løsningene den kompakte byen har for å bevare grøntområder.

4. Kvalitativ metode

I dette kapitlet er formålet å gå gjennom metodevalget som er brukt i studien, gjennomføringen av metoden og utfordringer som oppstod på veien. Jeg starter kapitlet med en introduksjon av den kvalitative forskningsmetoden som er brukt, for å så gi en nærmere beskrivelse av gjennomføring og utfordringer med utførelsen av studien.

Kvalitativ metode innebærer å forstå sosiale fenomener ut fra fylldige data gitt fra intervju og observasjon (Thaagard, 2013, s. 11-12). Jeg har valgt intervju og observasjon. Intervjuene ga meg innsikt i hvilken betydning parken hadde for brukerne som bor i nærmiljøet og observasjonene ga meg innsyn i hva parken brukes til av andre personer. Kvalitativ forskning egner seg godt til studier av temaer der forskeren ønsker å gå i dybden. Andre metoder jeg kunne brukt enn observasjon og intervju er visuell analyse og eller dokumentstudier, men dette har jeg valgt å gå bort fra fordi de er mindre nyttige i sammenheng til å svare på problemstillingen til oppgaven.

I forskjell fra kvantitativ forskning har kvalitativ metode sin styrke i å få mye informasjon fra få personer. Det sentrale i kvalitativ metode er å få fram de særegne holdningene, tankene og meningene hos personer og se samspillet mellom menneskene og omgivelsene i rundt. Viktige metodiske utfordringer i kvalitativ forskning har blant annet vært å håndtere informasjonen jeg samlet inn og datakvaliteten jeg satt igjen med tilslutt.

4.1. Reliabilitet, validitet og overførbarhet

Reliabilitet, validitet og overførbarhet er betydelige utgangspunkt for hvilken kvalitet forskningen får. For å sikre validitet ut over de dataene som er analysert i prosjektet, benyttes

tidligere forskning for å underbygge gyldighet og overførbarhet (Tjora, Henriksen, Fjærli, Grønning 2012, s.50).

Reliabilitet henger tett sammen med forskningens troverdighet (Thaagard, 2009, s. 22). Noe jeg følte på i det ene intervjuet da spørsmålet om min troverdighet som forsker dukket opp. I denne sammenheng var det også viktig å redegjøre for hvordan min egen posisjon preger forskningsarbeidet.

Validitet knyttes til spørsmålet om forskningens gyldighet (Thaagard, 2009, s. 22).

Gyldigheten kan trekkes opp mot muligheten til etterprøvbarehet av forskningen. Noe som, for eksempel, er vanskelig å gjøre med en metode som observasjon. Derfor blir tidligere forskning et verktøy for å sammenligne ny og eldre forskning for å styrke kvaliteten i oppgaven.

Overførbarhet knyttes opp til om forskning i et enkelt tilfelle også gjelder i andre sammenhenger (Thaagard, 2009, s. 22). I min studie er, for eksempel dette å se om sammenhengen mellom mitt resultat av en park også gjelder for andre parker. Dette vil si at min forskning ikke nødvendigvis gir en generell forklaring om betydningen av andre parker.

4.2. Beskrivelse av undersøkelsen

Formålet med studien var å finne ut om verdien parken får i en kompakt byutvikling samsvarer med betydningen parken har for brukerne. Studien ble utført høsten 2018 og dataen ble innsamlet gjennom semi-strukturerte intervju og interaktiv observasjon. Ilaparken har mye historie som et sted med sosial aktivitet. Observasjonene mine har blitt utført i Ilaparken i årstidene sensommer og høst, på to ulike dager med ulike tidspunkter på dagen, for å se om det har hatt en innvirkning på hva parken brukes til og hvem som bruker parken. Ilaparken er et offentlig grøntområde og utfordringer knyttet til adgang av området har derfor ikke relevans i studien min (Thaagard, 2009, s. 60). Undersøkelsen har bydd på utfordringer, spesielt med å få informanter til å delta på intervju, ettersom folk ikke hadde tid eller ikke var interesserte. Informantene som har deltatt i studien min er hentet fra området rundt Ila. Mer om gjennomføringen av observasjon og intervju kommer jeg innpå i de underliggende kapitlene.

4.3. Observasjon

Tjora beskriver observasjon:

Observasjon er den beste måten å skaffe kunnskap om den intersubjektive konstruksjonen av virkeligheten på, fordi man gjennom observasjon ikke har noe annet valg enn å lytte til hva verden forteller oss (Tjora, 2010, s. 38).

Observasjon innebærer å tilbringe tid i miljøet en forsker på, og innhente informasjon ved å ta notater av de visuelle inntrykkene man får fra omgivelsene, og observere aktiviteten som foregår der en oppholder seg (Hay, 2000, s. 105). Det er flere grunner til å velge observasjon: for det første kan det gi forskeren tilgang til sosiale situasjoner som de involverte i situasjonen ikke selv først har tolket. For det andre gir observasjon et særlig godt grunnlag for å få informasjon om personers handlinger og hvordan de forholder seg til hverandre og omgivelsene (Thaagard, 2009, s. 62). Man kan i korte trekk si at gjennom observasjon studerer man hva folk gjør i parken. Viktige spørsmål knyttet til observasjonsstudier er om forskeren skal delta eller ikke (Thaagard, 2009, s. 65). Dette påvirker hvordan jeg som forsker har vist meg i interaksjon med andre mennesker, enten om jeg valgte å delta i deres gjøremål eller ikke. I min studie har observasjon vært nyttig for å avdekke hva parken har blitt brukt til og er fin som tilleggsdata til intervjuene. Ved å telle brukerne fikk jeg et antall personer som brukte parken til ulikt formål, ved å dele bruken inn i kategorier. Resultatet har blitt ført opp i en tabell du finner i empirikapitlet.

Gjennomføringen og utfordringer

Gjennomføringen av observasjonen var interaktiv. Interaktiv observasjon er observasjon hvor observatører og deltakere er åpne og tilgjengelige for hverandre, slik at det vil være en grad av interaksjon mellom dem. Interaksjonen kan deles inn i fire kategorier, aktiv, passiv, eksplisitt eller subtil (Tjora, 2010, s. 196).

Måten jeg gikk fram på var at jeg satte meg i Ilaparken og observerte hva de enkelte personene som var til stede på samme tid brukte parken til. Hensikten med observasjonene var å få innsikt om hvem parken brukes av og til hvilket formål. Jeg brukte telling som verktøy, kategorisert inn i syv ulike måter av bruk. Posisjonering var viktig for å få best mulig overblikk. I begge observasjonene satt jeg på den samme benken, av og til måtte jeg se ekstra godt etter eller snu meg litt for å kunne se deler som jeg ikke hadde oversikt over fra plassen jeg satt på. Noe som også kan ha påvirket forskningen med tanke på at det kan ha vært folk som har brukt parken i tidsrommet jeg oppholdt meg der, uten at jeg har registrert eller sett dem.

Etiske utfordringer som knyttet til observasjonene er at personene som oppholdt seg i parken på observasjonstidspunktene og ufrillig ble med i studien (Thaagard, 2009, s. 74). Det vil si at i situasjoner hvor jeg var ute i felten for å observere hadde jeg liten mulighet til å være åpen om forskerrollen. Dette er tilfelle når studien omfatter mennesker som oppholder seg i offentlige arenaer, som på festivaler, i parker, på kjøpesentre eller på jernbanestasjoner (Thaagard, 2009 s. 74-75). Selv om det kan oppfattes uetisk, har jeg hverken navn eller personlig informasjon om personene som ble med i observasjonene. Problemet med observasjonene er at de ikke er etterprøvbare. Her er det viktig at jeg som forsker har vært ærlig om tallene jeg fikk fra observasjonene mine.

Resultatet ble påvirket av meg som forsker, basert på dager og tider jeg valgte å utføre feltarbeidet. Det vil si at observasjonene kan utføres på andre måter og på andre tidspunkt. Brukerkategoriene kan deles inn i flere eller færre kategorier enn jeg valgte, og resultatet får et annet utfall avhengig av dag, tidspunkt og tid på året man velger å gjøre feltarbeidet. Utfordringer med tellingen var at noen personer kunne tilhøre to kategorier, som for eksempel å både sitte i parken og bruke den til å leke. Det var også vanskelig å finne en plass i parken å sitte hvor jeg hadde full oversikt på alt som skjedde samtidig. På bakgrunn av valg av observasjonsmåte hadde jeg ikke etiske utfordringer knyttet til deltagende observasjon ettersom dette ikke var relevant for studien min.

4.4. Intervju

Først og fremst var formålet med intervjuene å avdekke brukerens opplevelser og tanker om bruken av Ilaparken og hvilken betydning parken hadde for dem. Noe man får i større grad gjennom et intervju enn andre forskningsmetoder kan tilby, fordi du får en medmenneskelig samtale som åpner opp for refleksjoner og tanker om tematikken. Blant flere måter å utføre intervju på, benyttet jeg semistrukturert intervju med åpne spørsmål for å få informanten til å reflektere og fortelle mest mulig om opplevelsene sine om temaet: betydning og bruk av parken. Andre metoder som kunne bli brukt er lite strukturerte eller strukturerte intervju, eller spørreskjema. Et spørreskjema består av lukkede spørsmål som begrenser valgmulighetene på svarene og gir lite rom for frie tanker og brukerens opplevelser. Spørreskjema er også forbeholdt en kvantitativ forskningsmetode og var derfor mindre egnet til denne studien.

Gjennomføring og utfordringer

En viktig forutsetning for gjennomføringen av et intervju var å skape en avslappet og åpen samtale, hvor informanten føler at det er trygt å snakke om personlige erfaringer, fikk tenke høyt og bruke digresjoner (Tjora, 2010, s.94). Selv om praten skulle være åpen, fri og noe

uformell var det viktig at jeg som intervjuer hadde rammebetingelser og bestemte hvordan intervjuet skulle utføres. På forhånd utarbeidet jeg en intervjuguide som var grei å ha med på intervjuene. Som forsker hadde jeg et ansvar om å være objektiv og bevisst på tilfeller som kunne påvirke resultatet underveis. Under intervjuene var det viktig at jeg ikke snakket med om personlige meninger og politiske standpunkt knyttet til tematikken. På forhånd var det greit å ha tenkt gjennom hvilke utfordringer intervjuene kunne ha, slik at jeg lettere var bevisst på situasjoner som kunne oppstå underveis og som kunne hatt innvirkning på feltarbeidet mitt. Som forsker måtte jeg opptre upartisk og profesjonelt. Når jeg skulle gjennomføre intervjuene måtte jeg vurdere antall informanter og hva slags informanter. Jeg oppsøkte først og fremst informanter i parken, noe som viste seg å bli vanskelig. Jeg prøvde på nytt og oppsøkte miljøet rundt parken, på Ila Brannstasjon og på det lokale galleriet, i håp om å finne personer som ville stille opp. Den første personen som stilte opp til intervju møtte jeg tilfeldig. Vi kom i kontakt gjennom noen bekjente på Dromedar cafe bar og avtalte deretter et intervju. Intervjuet ble gjort over en kaffe under en solfylt himmel og rikelig med uteliv på Bakklandet en uke etterpå.

Den andre informanten traff jeg på den lokale baren; Ila Brannstasjon. Her traff jeg en kar omtrent i 50 årene som var villig til å stille opp til intervju med en gang. Det var stille på Ila Brannstasjon den ettermiddagen, så det gikk greit å gjennomføre intervjuet over en kaffe ved bardisken. Den tredje informant, en kvinne, traff jeg på det lokale galleriet. Hun var villig til å stille til intervju i en senere anledning. Vedkommende hadde to barn, bodde like ved og brukte parken sammen med ungene sine regelmessig. I alle tilfellene åpnet jeg samtalene med en introduksjon av temaet, om hva jeg studerte og om prosjektet mitt. Det var flere utfordringer knyttet til gjennomføringen av intervjuene. Disse problemene oppstod underveis.

Intervjuene kunne blitt utført med båndopptaker, men jeg valgte å gå bort fra dette av flere grunner. Først og fremst vil en båndopptaker påvirke hvor fritt og åpent en person svarer ettersom informant kan føle at båndopptakeren gjør intervjuet mer rigid og formelt. For mange vil det også være ubehagelig å ha en båndopptaker som tar opp stemmen deres, fordi det kan bli for personlig for dem. Her var det flere av informantene som påpekte at de var glade for at jeg ikke brukte båndopptaker under intervjuene. For det tredje er det også med hensyn av konfidensialitet i henhold til informantens sikkerhet om å være mest mulig anonym i undersøkelsen (Thaagard 2009, s. 224-229). Å bare gå ut fra notater uten båndopptaker gjør det likevel noe vanskeligere når en skal tolke og analysere det informantene har sagt. Med

tanke på at notatene kan være dårlige eller at man ikke har fått med alle detaljene som ble sagt av informanten.

Intervju kan by på flere utfordringer. Som forsker var jeg pliktig som å holde deltakers identitet skjult (Tjora, Henriksen, Fjærli, Grønning 2012, s.46). For å tilfredsstillere kravet har derfor navn og andre kjennetegn ved personene blitt anonymisert. Jeg hadde også et ansvar som innebar å beskytte informantens integritet, som vil si at intervjuene ikke skulle ha noen negative konsekvenser for dem som deltok. Som en hovedregel skal prosjekter utføres med informantens informerte og frie samtykke, som vil si at alle deltakere er informert om hva der er med på og ikke føler seg presset til deltagelse (Tjora, Henriksen, Fjærli, Grønning 2012, s.46). Derfor har jeg benyttet fiktive navn på de som har blitt intervjuet (Thaagard, 2009, s. 224). Navnene jeg har brukt er Bjørk (intervju 1), Hauk (intervju 2), Vår (intervju 3), Bjørn og Storm (intervju 4)

Første dagen jeg spurte folk i parken om å stille til intervju, skulle det vise seg å være vanskeligere enn jeg antok. Enten var folk som brukte parken opptatte med andre ting, som å ha oversikt på barna, eller så virket de svært skeptiske, eller så hadde de ikke tid. Dette medførte at jeg måtte lete etter informanter på andre plasser enn i parken. Før intervjuene var det viktig at jeg hadde tenkt gjennom hvordan intervju spørsmålene mine kunne oppfattes av de som ble intervjuet. Denne bakgrunnskunnskapen gir et grunnlag for å utforme de temaene som skal tas opp på intervjuet (Thaagard, 2009, s. 91).

I det første intervjuet var det en åpen og fin flyt i samtalen, jeg stilte semi strukturerte spørsmål og informanten svarte fritt. Intervjuet tenderte til å ha noen avsporinger som skapte utfordringer med å holde seg til rammene under intervjuet. Årsakene kan være flere, men jeg hadde trolig ikke forberedt meg nok på forhånd og heller ikke tenkt godt gjennom hvilke utfordringer som kunne oppstå under intervjuet.

Gjennomføring av det andre intervjuet gikk litt bedre og kjappere uten for mye avsporinger. Her var jeg noe mer forberedt. Jeg fortsatte med semistrukturert intervju som informanten snakket åpent og fritt om sine opplevelser og erfaringer knyttet til temaet. Informanten stilte spørsmål om troverdigheten til forskningen og til meg som forsker. Her kjente jeg på det at jeg måtte forsvare min legitimitet som forsker.

I det neste intervjuet ble jeg invitert hjem til en familie for å holde intervju. Informanten traff jeg på det lokale galleriet like i nærheten av parken på Ila. Måten jeg gikk fram på var at jeg introduserte prosjektet mitt og spurte om vedkommende var villig til å stille opp på intervju. I

denne situasjonen valgte jeg å utføre to intervju. Et intervju med moren og et med barna hennes på 10 og 12 år. Dette var for å få mest mulig innspill og opplevelser fra to ulike perspektiv. I tillegg var også fordelene at alle fikk snakket mest mulig., sånn at minst mulig av relevant informasjon ble utelatt.

Det å bli invitert hjem til noen er en veldig tillitsvekkende klarering. Som gjorde at man følte et ekstra ansvar for å vise ydmykhet og respekt ovenfor hjemmet og de som bodde der. Et hjem er jo veldig personlig, og derfor må også etiske betraktninger om konfidensialitet og anonymitet tas i betraktning til vurderingene en gjør. Intervjuene med barna byr også på noen ekstra utfordringer knyttet til forskningens kvalitet med tanke på pålitelighet (Tjora, Henriksen, Fjærli, Grønning 2012, s.47).

Det er også viktig å få sagt at stedene intervjuene ble gjort på, kan ha påvirket forskningen. Med andre ord at sinnsstemningen og omgivelsene er annerledes enn hjemme hos folk, på en cafe eller på en pub og kan være med på å påvirke.

5. Empiri

I dette kapitlet skal jeg presentere undersøkelsen og funnene som har blitt gjort i Ilaparken. Jeg har valgt å dele inn kapitlet i tre deler. Den første delen består av en introduksjon med kort historisk kontekstualisering av parken jeg har valgt. I andre del har jeg presentert og analysert funnene mine som ble gjort med observasjon og intervju i studien min. Jeg avslutter med en oppsummering som innleder til diskusjonen i det siste underkapitlet og knytter funnene opp mot begrepene validitet, reliabilitet og overførbarhet.

5.1. Ilaparken

Lev det gamle, det nye Norge! (Nordmark, 2004, s.171), lød de siste ord i Bjørnsons tale Olsokdagen den 29.juli 1897. I de siste 100 årene har Ilaparken kanskje vært det stedet i Trondheim som mest har vært knyttet til små og store begivenheter. Det har vært en samlingsplass for festligheter, kulturelle begivenheter, tradisjonelle markeringer og storslåtte feiringer for Trondheims befolkning. Ved kroningen i 1906 var det store folkefester i parken, hvor også Haakon VII var til stede. I 1918 fikk parken en fontenegruppe og i 1929 var Ilaparken full av mennesker i demonstrasjon for å bevare bynavnet «Trondhjem». Med mange tradisjoner, høy grad av sosial aktivitet, kulturelle og historiske begivenheter har Ilaparken vært representativ for flere verdier. Paviljongen i parken er kjent for ha innslag av musikk enda den dag i dag med utgangspunkt i en lang tradisjon helt fra 1800-tallet (Nordmark, s. 172-174). Ilaparken ble i tillegg, kåret til «årets grønne park» i 1997. (Moksnes, 2006, s. 50).

Der det ble presisert at ingen park i Trondheim var mer benyttet av småbarnsforeldre, skoler, og barnehager og at parken fungerte godt som en grønn lunge (Moksnes, s. 50).

I dag ser vi et sted for rekreasjon og spennende belyningsprosjekt som fremstiller Trondheims eldste park i et nytt lys. På dagtid er parken en oase i bydelen Ila som gir parken flere funksjoner. Folk finner seg til rette i parken som både byr på fotballbane, lekeplass, paviljong og fontene samt hekker og blomster som utgjør en labyrint (Otra Norge, 2014). Trondheim kommune jobber mye med universell utforming, og at det derfor var nærliggende for dem å tenke i disse baner også når det gjaldt belysning av et offentlig uterom som Ilaparken (Otra Norge, 2014).

(Bilde 3: Ilaparken, 17.mai, 1978)

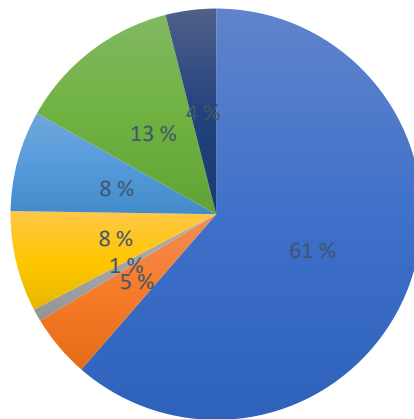
Bildet viser ei jente i Ilaparken 17.mai på slutten av 1970-tallet.

Et fint bilde som illustrer kultur og tradisjon i Ilaparken, hvordan parken så ut den gangen og som et eksempel på stedstilknytting gjennom tradisjoner for vedkommende på bildet.

5.2. Funn og analyse

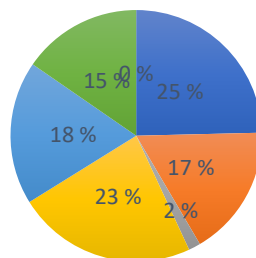
Her har jeg valgt å presentere observasjonene i to kakediagram som er lagd for å vise antallet personer i parkene de to dagene jeg var der for å observere. Tallet bak kategoriene representerer antall personer som brukte parken til ulikt vis den tiden jeg satt der. Dette er observasjoner gjort 7.september og 28.Okttober. Jeg har valgt å dele observasjonene inn i 7 kategorier og bruker dette som støtdata for å se om informantenes forklaringer kan stemme med bruken observasjonene viser til.

Mennesker i Ilparken kl. 12.50-13.50 28. oktober 2018

■ Går igjennom (62) ■ Sykler igjennom (5) ■ Lufter hunden (1) ■ Sitter (8)
 ■ Barnefamilier (8) ■ Barn som leker (13) ■ Triller barnevogn (4)

Mennesker i Ilparken 17.35-18.00 7. september 2018

■ Går igjennom (16) ■ Sykler i gjennom (11) ■ Lufter hunden (1) ■ Sitter (15)
 ■ Barnefamilier (12) ■ Barn som leker (10) ■ Triller barnevogn (0)

Fra brukerhold rapporteres det om klart flest positive aspekter forbundet med grøntområder (Waaseth 2006, s. 12). Som tidligere forskning viser er parker betydningsfulle for folk flest som lever i byene. Med økende fokus på miljø, helse, trivsel og klima i henhold til å tenke byer som bærekraftig står byutviklere og politikere ovenfor flere utfordringer. Dette gjør at byutviklere må tenke nytt og kreativt for å finne gode løsninger for å dekke de ulike behovene folk i byene har. Med økt befolkningsvekst og fortetting blir derfor parker og grøntområder enda viktigere med tiden, og det finnes trolig ingen enkle løsninger som gagnar alle. Likevel er det ikke aktuelt å fjerne eller komprimere disse områdene, fordi det motstrider mot den

betydningen parker har for menneskene som bor i byene som ble veldig klart fortalt i intervjuet med Bjørk:

Parken er en del av et felleskap i nærmiljøet, en treffplass, møtested på en avslappende måte hvor folk bruker parken og kan puste i ro (smilende).¹

Ut fra det informanten sier, virker det som at et boligstrøk i et bymiljø trolig setter stor pris på å en pusteplass å gå til. Ofte har ikke folk hager selv, og med økt fortetting søker folk mer de grønne offentlige områdene for å få opplevelsen av frisk luft, rekreasjon, møte mennesker og være på steder uten motstykkene byen representerer som, støy, biltrafikk, eksos og trange rom. Dette viser også observasjonene, som kan støtte opp dette med antall personer som faktisk brukte parken til lek og hvor mange som satt der under observasjonene. En annen informant uttrykker noe av det samme:

Parken for meg er et friområde, en felles hage og en grønn lunge. (tenkende) Et felles friområde som man kan oppholde seg i (tar en pause). På Ila er vi så heldig at vi har bymarka like ved som gir oss et litt større friområde i tillegg, men ikke alle har den muligheten så nært.²

Hvilken betydning har egentlig et friområde? Slik informanten uttrykker viser det at disse områdene er betydningsfulle. Samtidig viser det at ikke alle er like heldige, som å ha en park og et friluftsområde i nærheten. I lys av dette blir parken et viktig naturområde som folk kan oppholde seg i, og som er representert som et mindre friluftsområde som gir rom for rekreasjon og grønne lunger. Vår presiserer videre at området ville vært fattigere uten parken:

(tenkende) Uten en park ville området vært fattigere. Parken bringer mye sosialt liv, men også rekreasjon og fungerer som en grønn lunge.³

Fra en intervjuet med Hauk, påpekes også parken opp som en betydningsfull ressurs:

Parken kan jo ses som et fristed, den fungerer jo som en stor ressurs. Jeg får jo sjøl opplevelsen av rekreasjon, sant ja (ivrig). Den har jo også mye grønne hekker, trær og e fint stelt.⁴

I trå med de to andre informantene påpeker også denne informanten at man opplever å få hvile, slappe av, og at tilgang på parker og grøntområder er viktig. At parken også føles som et fristed virker parallelt til hva de andre informantene også påpeker:

¹ Intervju 1

² Intervju 3

³ Intervju 3

⁴ Intervju 2

Naturen og parkene er jo viktig som et fristed. Trondheim har lagd Ilaparken ganske fin med beplanting og hekkene, også liker jeg belysningen veldig godt. (Snakker mens han tenker) Det er jo et trygt og godt grøntområde. Jeg tror folk blir gladere av parker.⁵

Det å ha tilgang til et rekreasjonsområde, virker som enstemmig hos informantene. Det tyder også på at parken har en viktig funksjon som en grønn lunge for folk i byene, som informantene bekrefter. Parkene gir et godt utgangspunkt for å skape glede i et miljø, og en plass som folk opplever gir frisk luft med trolig en estetisk dimensjon også, som flere nevner er det fint med grønne hekker, trær og beplanting. Parken har også en funksjon som gir mentale stimuli, slik det kan forstås ut fra det som har blitt sagt i intervjuene.

Det var flere sider ved parken som informantene var opptatt av. Mye av det som ble fortalt hadde fokus mot det sosialt aspekt ved parken, og som kanskje gjorde Ilaparken ekstra levende, noe Bjørn på 10år Storm på 12år utrykte som veldig positivt:

Parken blir en møteplass da, ofte så avtaler jeg og kompisene bare å møtes i parken, fordi det er enklest å møtes der. Det blir liksom så lett i stedet for å dra hjem til noen.⁶

Og presiserte videre:

Lekeapparatene er jo viktig for bruken. (eldste svarer) Har jo gode opplevelser og minna derfra. Har jo sjøl brukt den mye til boksen går, og om vinteren har vi jo hatt snøballkasting. (svarer beskjedent) Jeg liker best å gå dit alene, har jo skata litt der også jeg da.⁷

Dette tyder på at barna er svært opptatt å ha en plass tilgjengelig i byene hvor de kan leke. En viktig forutsetning for slike plasser er nettopp å ha tilgjengelig et område for sosialisering og lek, fordi at trange mørke gater og trafikkerte veier gjør det ellers vanskelig for barn å utfolde seg gjennom lek og sosialisering uten å omgås i risikofylte områder. Noe flere syns også et slikt uterom var viktig for barnas skyld, som Hauk fortalte:

Naturen og parkene er jo viktig for det sosiale, sant ja. (Snakker mens han tenker) Du ser jo ungene leke, og Steinskolen bruke jo parken. Det er jo et fint uteområde for ungene.⁸

Videre forteller han

⁵ Intervju 2

⁶ Intervju 4

⁷ Intervju 4

⁸ Intervju 2

Parken blir jo et uterom og et fellesrom, sant ja. Har jo sjøl vært mye der med ungene. Spesielt attraktivt om sommeren, artig å se ungene leke, du kan jo se at parken blir brukt mye av spesielt ungene som å spille på fotballbanen og all aktivitetene på paviljongen.⁹

I lys av dette kan vi se at Ilaparken har mye sosialt liv, som er av vesentlig betydning for barna og voksne. Observasjonene støtter disse påstandene, informantene trekker fram lek, noe som svarer godt til observasjonene jeg utførte. Som vist tidligere har også Ilaparken hatt en lang tradisjon med 17.mai tog og taler fra det siste århundre. Det tyder jo på at det kanskje har vært mye satsing på Ilaparken på grunn av lang tradisjon med høy sosial aktivitet i parken. Parken har også mye ulik aktivitet, som flere presiserer, som for eksempel bruk av paviljongen, fotballbanen og lekeplassen. Noe som også viser seg gjennom en soneinndeling, som ble fortalt av Bjørk:

Parken er oppdelt i flere soner. Du har paviljongen hvor det pleier å være noen konserter i blant. Den er også svært annerledes om vinteren fra sommeren. Der grusbanen ligger som gjør det mulig å spille fotball om sommeren, legges det is om vinteren slik at folk kan gå på skøyter. Dette gjør parken allsidig og åpner den for forskjellig bruk.¹⁰

Her kommer det også fram at informantene stort sett er fornøyd med kommunens og planleggerens jobb når det gjelder Ilaparken. Nettopp fordi den har så mange sider som dekker flere behov. I tillegg er den veldig flott utformet med hekker, blomster, paviljong og lekeplass. Det estetiske er det flere som poengterer:

Jeg får ro av å gå i parken. I alle fall nå som den har blitt så fin med så mye grønt. Det har jo blitt så fint med de blomstene, og Trondheim kommune har vært flink til å ordne parken ordentlig med blomster, lekeplass og fotballbanen som blir til skøytebane om vinteren, parken rommer så ulikt bruk.¹¹

Vår presiserer videre at parker et betydningsfull både for nærmiljøet og som en sentral plass i byutvikling for å skape helhet i byene i Trondheim:

Trondheim har vært flink med den parken. Parken er veldig viktig for nærmiljøet. Det ville rett og slett vært fattig om det ikke var en park der. Og området fra Ilaparken opp mot Ilabekken og til bymarka blir nesten som et grønt belte som binder byen og marka sammen. Parken har sin plass i byutvikling og blir som små lungar. Det er viktig å ta vare på de grønne lungene i

⁹ Intervju 2

¹⁰ Intervju 1

¹¹ Intervju 3

byen. Der det er klynger med trær og grønne områder. For mange blir dette benyttet som et pusterom i hverdagen.¹²

Som også Hauk uttrykker sterke meninger om

Jeg synes parkene er veldig viktig. Altså, det er jo ikke alle folk som har hager og uterom hjemme. Jeg flytta jo i nærheten bare for å få tilgang på grønne områder og sjø. Nå blir jo byene bygd tettere og tettere også, og da må grøntområda til, sant ja. Det gjør jo også noe med luftkvaliteten. Jeg synes dem er så viktig, men av og til er det sjanseløst fordi områdene blir mer inneklemt.¹³

Det kommer godt fram at parken har en viktig betydning for å skape en helhet i byene og for byutviklingen i framtiden mot en mer fortettet by som tidligere ble nevnt. Derimot tar ikke byplanleggere høyde for kultur og identitet med tanke på stedstilknytting til parken i samme grad som brukerne gjør, som Vår trekker fram her:

(Ser i lufta) Barna lærte jo for eksempel å skøyte for første gang i den parken. Jeg er jo sjøl vokst opp her. Og har derfor mye assosiasjoner med parken fra barndommen med blant annet bading i fontenen. Det er en tradisjon for alle som er fra Ila å bade i den fontenen. Ilaparken er jo tross alt nærparken min.¹⁴ Selv om den er et felleseie, og er en åpen plass som er veldig inkluderende.¹⁵

Noe andre Hauk også presiserer:

Det skaper jo en tilhørighet. Tidligere var det kanskje mer tilhørighet her i område, men etter mye sammenslåing og voksende byer, så blir jo parkene et allemannseie og et fellesrom.¹⁶

Som også Bjørn og Storm referer til:

(Den eldste prater ivrig) Du har jo Iladagan. Hvor vi møtes og det pleier å være mye aktivitet og konkurranser med premier. En slik park er viktig å ha i nærområde. Stefaren til en kompis sitter jo i bydrift. Når vi trengte mer vann i Ilabekken til en konkurranse vi hadde på Iladagen, så ringte vi bare han, så fiksa han mer vann til oss.¹⁷

¹² Intervju 3

¹³ Intervju 2

¹⁴ Intervju 3

¹⁵ Intervju 3

¹⁶ Intervju 2

¹⁷ Intervju 4

Dette blir bekreftet av moren. Det at familien kjenner sjefen for bydrift og har nettverk er jo noe med tilhørighet i seg selv. Det betyr at området preges av et miljø hvor personer kjenner hverandre og kanskje har en felles tilknytning til stedet.

Kort oppsummert kan vi trekke noen tråder i lys av funnene i studien min. Som vi har sett tyder mye på at folk bruker parker og at den har en stor betydning for hverdagslivet til mange. Både for de som bruker den bevisst, men også for de som bare er forbipasserende. Av funnene kom det klart fram at en park har mange funksjoner, som først antatt. I tillegg har parken ulik bruk i ulike sesonger i løpet av et år. Som noen av informantene påpekte, ble fotballbanen tatt i bruk om sommerhalvåret ettersom vinteren nærmet seg ble banen omgjort til en skøytebane. Parken var viktig å ha i nærmiljøet også på andre måter, som et par informanter var klare på. I tillegg utgjorde den et felles areal som var inkluderende for alle. De siste årene har Ilaparken også fått nye lys, som påvirker det estetiske, som andre også var fornøyde med. Her kom også andre estetiske verdier til syne. Mange virket svært fornøyde med arbeidet Trondheim har utført når det gjelder å utforme parken med beplantning, paviljong, hekker, trær og en lekeplass innad i ulike soner. Det gir rom for parken som en plass for sosial aktivitet, identitet, rekreasjon, lek, aktivitet og som en møteplass med mye gjennomstrømming av syklister og turgåere.

Videre i oppgaven skal jeg knytte funnene opp mot teori og forskning som ble vist i kapittel to. Her skal jeg svare på problemstillingen i oppgaven.

6. Diskusjon

Den kompakte byen har store visjoner om å fortette med kvalitet. Som den kompakte byen viser, har den som mål å bevare grøntområdene samtidig som det blir tettere bebyggelse innenfor tettstedsgrensen, og skal redusere energibruk og utslipp fra transport, bevare skog og mark, samtidig som den er en levende og mer mangfoldig by som bevarer fellesarealer (Hanssen et al., s, 16-19). Relatert til casestudien som ble utført i boken *en kompakt byutvikling*, ser vi at Trondheim til dels tendere mot å leve opp til kravet om grøntområder og at rekreasjonsområdene blir ivaretatt på noen steder i byen.

Ut fra utsagnene fra informantene og hva observasjonene viser, ser det ut til at parken bidrar til økt livskvalitet, økt frihet, bedre rekreasjonsmuligheter, luftemuligheter for hunder, rom for sosiale møter, tettere vennskap og lekemuligheter for barn og voksne. I tillegg har tidligere forskning vist at parker bidrar positivt til folks helse og trivsel (Waaseth, 2006). I boken *Green Urbanism* argumenterer også (Beatley, 2000) for at det må bli økt fokus på å

implementere grønnstruktur i byene, slik at kvaliteten øker og byene blir mer levedyktige og bærekraftige.

6.1. Park som grønn lunge

En grønn lunge er et grøntområde som består av planter, trær og vegetasjon som bidrar til renere luft i et byrom. Dette stemmer godt overens med mye av det informantene sier. I et kompakt bybilde blir det enda viktigere enn før for å bedre livskvaliteten enn byene. Med økt fortetting, vil små grønne rom vike for andre ting. Dette medfører mindre liv i disse byrommene. I tillegg blir disse områdene også mere levedyktige fordi at grønne lunger bidrar til økt velstand. Noe som brukerne også opplever. Her har brukerne påpekt at parken er viktig for nettopp muligheten til det grønne. En av informantene sa også at han flyttet til Ila på grunn av at dette området gir tilgang på mye blå og grønne rom. Som innebærer å ha tilgang til sjø, grønne steder som friluftsområder og parker. Informantene vektla ulike aspekter ved parken. Der noen vektla mer det grønne, mens andre vektla mer det sosiale ved parken. Det ble uttrykt av informantene med at de la mer vekt på aspekter blant annet ved at de så parken som et friområde hvor en kunne lufte seg eller puste og hvile mer enn å møte venner eller bruke parken til lek. For eksempel presiserte den ene informanten at naturen og parkene var en viktig del som et fristed i nærområdet. I det samme intervjuet kom det også godt fram hva han vektla som en grønn lunge. Mye av oppmerksomheten hos denne informanten var ideen om tilgang på rekreasjon, og at Trondheim hadde ordna det fint med beplantingen og belysningen. Noe som stemmer godt overens med den kompakte byen sitt mål om å ivareta grøntområder med mye vegetasjon, og skape trygge parker. Relatert til casestudien som ble utført i boken *en kompakt byutvikling*, ser vi at Trondheim til dels tendere mot å leve opp til kravet om grøntområder og at rekreasjonsområdene blir ivaretatt på noen steder i byen. I iallfall på Ila, der folk virker fornøyde med hvordan Trondheim kommune har lagt opp Ilaparken de siste årene og vært flinke til å skape rom for rekreasjon.

6.2. Park som sosial møteplass

For at byer skal være levedyktige må de også kunne tilby gode attraktive og gode sosiale byrom. Mye av tidligere forskning har pekt på at sosiale byrom er viktig av flere grunner. Blant annet bidrar parker og tilgang på grøntområder til at barn kan leke og bruke sin energi på aktivitet enten gjennom trening eller ved å leke og bruke parken som en sosial møteplass med andre barn. Her har det vært viktig som en del av den kompakte byen å gi tilgang på parker og grøntområder til å muliggjøre de aktiviteten i nærmiljøet. For eksempel kan en idee være å plassere en fotballbane, skøytebane, et lekeapparat, eller lignende innenfor et offentlig

uterom samtidig som området gir tilgang til ren luft og lignende for å ivareta og bidra til økt helsevirkende effekt. Fra brukerhold er nevnt mest positive effekter ved parken når det gjelder hva informantene påpekte i intervjuene. Her har også informantene lagt ulik vekt på hva som var viktig. Flere har presisert at Ila har bidratt godt til nærmiljøet som en lekepark. Her kom det fram i samtlige intervju at først og fremst ble parken brukt av ulike brukere. Blant annet ble det presisert i intervjuene at skolen i nærområde ofte tilbragte tid i parken med skole. Det ble også presisert at mange hadde opplevelser fra de var små, at de i vesentlig større grad da lekte i parken sammen med sine barn. Et annet viktig aspekt ved parken er at den har sosiale funksjoner som dekker flere årstider. For eksempel påpekte samtlige at fotballbanen ble brukt som skøytebane om vinteren. Blant informantene er det en veldig sterk enighet blant om at parken har en sosial betydning og at parken har ulike aspekter ved seg som gjør den allsidig i bruk. Parken gir også mye rom for sosiale begivenheter og arrangement som Iladagen, og konserter i paviljongen. Noe som ikke kommer veldig godt fram i den kompakte byutviklingen sin modell om hva parker og offentlige rom er ment til å brukes som. Dette kan også henge sammen med at Ila har lange tradisjoner med sosialt bruk som faller litt utenfor det planen om den kompakte byen har tenkt. Det er også grader av bruk med tanke på hvem som går på hvilke arrangement. Det virker som familien som ble intervjuet bruker parken i større grad fordi de har et nærmere forhold til parken. Enn det de andre informantene tilsynelatende gjør, ettersom ut fra det informantene selv sier.

Ut fra observasjonene kunne vi også se at parken har en funksjon som faller litt utenfor direkte bruk og enn det som tilsvarer å være i parken. Det jeg skal fram til er at folk ikke bruker parken direkte ved å sitte i parken, lese bok i parken, leke i parken og lignende. Men heller bruker den som et trygt rom for å sykle gjennom eller gå gjennom istedenfor å ferdes i trafikkerte områder rundt parken. Det er også viktig å poengtere at gjennom det som ble sagt ser man også at barn bruker parken på en litt annen måte. Der voksne er mer opptatt av park som noe mer enn bare en sosial arena, er barnas opplevelser knyttet til parken mer mot det sosiale enn noe annet.

6.3. Park som et sted for kultur og identitet

Betydningen parken får sier noe om at parker er viktig for barn når det gjelder eksponering av nye kulturer. Som noen eksempler på forskning viser, påvirker også kulturer hverandre ved å bidra positivt ved å omforme parken til noe eget. Dette bidrar til å gjøre slike offentlige grøntområder mer mangfoldige og det lærer barn å kunne samarbeide med andre. Parker blir derfor en viktig arena for integrering og inkludering på tvers av kulturer, for å bidra til et

rikere og bedre sosialt nærmiljø og mindre segregerte byer. Derimot om grøntarealer ikke blir opprettholdt vil dette svekke de sosiale nærmiljøene, det vil også skape en by med mindre aktivitetsområder for barn, fordi noen er avhengig av disse områdene for å kunne leke i byene. Det er derfor viktig i en kompakt by at disse områdene blir opprettholdt nettopp på bakgrunn av å integrere på et enklere vis. Den kompakte byen tar muligens ikke høyde i så stor grad for at natur kan være en viktig del for å integrere nye borgere, spesielt andre kulturer fra andre land. Som tidligere forskning viste ble parken brukt på ulikt vis og ulike kulturer har ulike preferanser på hva en park er og kanskje hvordan den skal se ut. I lys av dette kan vi se at Trondheim har lyktes med Ilaparken, som har ulike sider ved seg som er verdt å rose Trondheim for. Parken har en paviljong og flere blomster. Om dette er godt gjennomtenkt eller ikke er vanskelig å si noe om. Ut fra inndelingen har også parken blitt utformet med en slags soneinndeling hvor du kan se paviljongen som bidrar til kulturelle innslag av musikk, og på den andre siden har du en fotballbane og et lekestativ. Under observasjonene ble det også oppdaget at flere kulturer brukte parken og at barna på tvers av kulturen lekte sammen. Noe som viser seg stemmer godt med tidligere forskning.

Et annet aspekt ved parken er å peke på identitet og stedtilknytting. Noe ikke nødvendigvis et planideal tar høyde for i en byutvikling er hvordan folk relateres til et sted eller hvilke assosiasjoner som er bundet til det stedet ut fra identitet og tradisjoner. Her har et par av informantene åpnet nye syn som ikke samsvarer med modellen. For eksempel hvor informanten har presisert at Ilaparken knyttes som nærparken, og reflekterer og deler minner om barndommen i Ilaparken. Som dette bildet viser et eksempel på.

Bilde 4: *Ilaparken slutten av 1970-tallet*

Illustrerer 17.mai tog rundt Ilaparken.

Andre informanter har også påpekt noe av det samme, hvor de referer til at de har hatt en oppvekst til Ila og føler tilknytting til parken, der de husker parken som annerledes og hvordan de har brukt den opp gjennom både sin egen barndom men også under oppveksten til barna.

7. Slutning

Hva har jeg kommet fram til? I innledningen stilte jeg dette spørsmålet, som er formålet med oppgaven: *Samsvarer verdien parker får i en kompakt byutvikling til Betydningen parken har for brukerne?* Først og fremst tok jeg for meg hvordan den kompakte byen tilrettelegger for parker. Videre så jeg på hvordan betydningen av parken er for brukerne. For å så ta dette opp til diskusjon om disse verdiene samsvarer.

Ut fra informantene har jeg fått et inntrykk av at brukerne av parken i stor grad opplever og bruker parken i henhold til slik det var tenkt ut fra den kompakte byen. Dette ser man gjennom de tre funksjonene jeg har skrevet om, hvor parken fungerer som en grønn lunge, sosial møteplass og som et sted for kultur og identitet. Det er vanskelig å si i hva grad betydningen av parken har. Den kompakte byen forteller lite om hvor ofte parken skal brukes, eller hvor stor del av livene til folk parken skal være. Parken sin betydning for folk er større enn det som først var antatt. Der igjen får parken ulik betydning for forskjellige brukere. Fra det som har blitt sagt har et par av informantene uttrykt en stedstilknytting til parken. Fra andre brukerhold kan det se ut som om folk foretrekker å bruke parken til gjennomgang eller sykling. Parken oppleves hos brukerne som grønn, estetisk vakker og livlig. Parken beriker byen på flere vis ved å holde offentlige arrangement og sprer glede for beboerne på Ila. I likhet med parker i den kompakte byen ser vi at Ilaparken svarer til mer enn verdiene som blir lagt i en park ut fra en slik modell. Fra det informantene har Ilaparken blitt en del av stedet og ikke bare en park. Folk har tradisjoner og assosiasjoner knyttet til parken, som trolig gjør den unik fra andre byparker. Dette forteller den kompakte byen lite om. Derimot viser verdiene seg gjennom at politikerne også synes i trå med brukerne at parker er viktige for å skape sunne bymiljø med hvileområder som demper støy, bedrer helse og aktivitet, som fungere som en møteplass og gir barn muligheten til å ferdes i omgivelser hvor de kan være aktive og leke med andre. Beboerne på Ila er heldige som har denne muligheten, for det er ikke nødvendig vis slik tilgang på en allsidig park andre steder.

Referanser:

Beatley, T. (2000) *Green urbanism; Learning from European cities*. Washington, D.C. California. Island press

Bruun, M. (2009) *Norske hager gjennom tusen år*. Oslo. Andresen & Butenschøn

Clare and Carolyn, F. (1998) *People Places: Design Guidelines for Urban Open Space, second edition*. Department of Architecture and Landscape Architecture. University of California, Berkeley.

Czerniak, J. and Hargreaves, G. (2007) *Large parks*. New York. Princeton Architectural Press

Graven, R.A. (2013) *Færre parker truer folkehelsen*. Tilgjengelig fra: <https://forskning.no/trening-forebyggende-helse-naturressursforvaltning/faerre-parker-truer-folkehelsen/622023>. (Hentet: 01.11.18).

Graven, R. A. (2010) *Parker under press*. Tilgjengelig fra: <https://forskning.no/forebyggende-helse-stress-arkitektur-miljopolitikk-hus-og-hjem/2010/10/parker-under-press>. (hentet 12.11.18).

Hanssen, G.S. Hofstad, H. og Saglie, I.L. (red.) (2015). *Kompakt byutvikling: muligheter og utfordringer*. Universitetsforlaget. Oslo.

Hay, I. (2000) *Qualitative research methods in human geography*. Australia: Oxford university press.

Hjorthol, R. (2003) *Byidealer, bostedspreferanser og aktivitetsmønstre i Oslo, Bergen og Trondheim*. Oslo. Tilgjengelig fra: <https://www.toi.no/getfile.php/132188/Publikasjoner/T%C3%98I%20rapporter/2003/672-2003/672-sammendrag.pdf> , (Hentet 07.11.18).

House of Commons. (2017) *Public parks; Seventh Report of Session 2016-17*. Tilgjengelig fra: <https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmcomloc/45/45.pdf> (Hentet: 20.10.2018).

Ibsen, H. (1997) *Menneskets fotavtrykk: En økologisk verdenshistorie*. Tano Aschehaug

Kolb, D. (2008) *Sprawling Places*. Athens & London. The university of Georgia Press.

Lier, J. D. Og Stokke, K. (2017) *Samfunnsgeografi: en innføring*. Oslo. Cappelen Damm.

Lundgaard, H. (2008). De grønne l forsvinner. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra: <https://www.aftenposten.no/osloby/i/M1820/De-gronne-l-forsvinner>. (Hentet: 13.11.18).

Meråkerås, G. K. (2014) Gammel park i nytt lys. *Sinus*. Tilgjengelig fra: http://www.sinusmagasinet.no/artikler/2014/november/gammel_park_i_nytt_lys/1207

Miljødirektoratet (2017) *Friluftsliv i byene*. Tilgjengelig fra: <http://www.miljostatus.no/tema/friluftsliv/friluftsliv-i-byene/>. (Hentet 13.11.18).

- Moksnes, T. (2006) *Mitt Ila; fra Skanseporten til Fjellseter – Et album – med bilder fra ei tid før rivningsbølga tok Ila*. Trondheim. Pirforlaget AS.
- Monclus, J. and Guardia, M. (2006) *Culture, Urbanism and Planning*. Polytechnic University of Catalonia. Spania.
- Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet (2017) *Grønne lunger*. Tilgjengelig fra: <http://mhfa.no/ressurser/gronne-lunger/> (Hentet: 13.11.18).
- Nordmark, E. (2004) *Trondheim på kryss og tvers i gamle dager*. Trondheim. Tapir akademisk forlag.
- Otra Norge AS. (2014) *Gammel park i nytt lys*. Tilgjengelig fra: http://www.sinusmagasinet.no/artikler/2014/november/gammel_park_i_nytt_lys/1207. (Hentet: 20.10.18).
- Regjeringen.no (2013) *Sluttrapport for bærekraftig byutvikling*. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/sluttrapport-for-barekraftig-byutvikling/id747999/>. (Hentet: 23.10.18).
- Regjeringen.no (2016) *Bymiljø og bærekraftige byer*. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/klima/innsiktsartikler-klima/bymiljo-og-barekraftige-byer/id2344800/>. (Hentet: 13.11.2018).
- Sepe, M. (2013) *Planning and Place in the city: Mapping place identity*. London og New York.
- Brochmann, O. (2009) *Hageby*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/hageby>. (Hentet: 07.11.18).
- Bruun, M. (2018) *Park-Grøntområde*. Tilgjengelig fra: https://snl.no/park_-_gr%C3%B8ntomr%C3%A5de. (Hentet: 04.11.18).
- SSB (2015) *Fakta om befolkningen*. Tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/befolkning/faktaside/befolkningen>. (Hentet: 10.11.18).
- Stang, K. (2018) *Formen skal følge funksjonen*. Tilgjengelig fra: <https://www.byggogbevar.no/pusse-opp/byggeskikk/formen-skal-foelge-funksjonen>. (Hentet 07.11.18)
- Thaagard, T. (2009) *Systematikk og innlevelse; En innføring i kvalitativ metode*. 3.utg. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thaagard, T. (2013) *Systematikk og innlevelse; En innføring i kvalitativ metode*. 4.utg. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thompson, C.W. og Travlou, P. (2007) *Open Space: People Space*. Taylor & Francis Group. London and New York.

Tjora, A. (2010) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk forlag AS.

Tjora, A. Henriksen, I.M. Fjærli, T. Og Grønning, I. (2012) *Sammen i byen; En sosiologisk analyse av urbane naboskap, nærmiljø og boligens betydning*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Waaseth, G. (2006) *Virkning av grøntområder på menneskers helse og trivsel – en litteraturgjennomgang*. Bioforsk.

Wright, A. (2013) *Future Park: Imagine Tomorrow's Urban Parks*. Australia. CSIRO Publishing.

Bildereferanser:

Bilde 1: Vasseng, S. (2018). *Forsidebilde* (Selvfotografert: 7.September 2018).

Bilde 2: Okstad, E (1970-tallet). Lånt bilde fra en av informantene med tilatelse til publikasjon.
(Tilsendt på mail fra informanten 25.okt 2018)

Bilde 3: Okstad, E (1970-tallet). Lånt bilde fra en av informantene med tilatelse til publikasjon.
(Tilsendt på mail fra informanten 25.okt 2018)

Bilde 4: Okstad, E (1970-tallet). Lånt bilde fra en av informantene med tilatelse til publikasjon.
(Tilsendt på mail fra informanten 25.okt 2018)

Vedlegg:

Vedlegg 1:

Intervjuguide:

1. Kan du si litt om hva en er park for deg?
2. Kommer du hit ofte?
Jeg kommer hit flere ganger i måneden.
 - a. Hvorfor?/hvorfor ikke?
Hva bruker du parken til?
3. Hvilke opplevelser får du av å bruke denne parken?
4. Liker du best å være alene i parken, eller å bruke den sammen med andre?
 - a. Hvorfor?
5. Hvorfor velger du å gå i denne parken istedenfor å gå i en annen park?
6. Parken kan jo ses på som et fristed i byen, hva tenker du om det?
 - a. hvilke tanker har du om (parknavn) som et fristed/ hva betyr det for deg?
7. En park beriker byen på mange måter, har du noen tanker om flere sider ved parken som er viktig for deg?
 - a. Stikkord: natur/grønn lunge (hvorfor?) – sosialt møtested (hvorfor?) – kulturhistorisk betydning (hvorfor?/hva?)
8. Synes du at parker er viktige for å skape en helhet i byene?
9. Er det viktig for deg å ha en park eller et grøntområde nært der du bor?
10. Til slutt: hva tenker du om parkenes plass i byutviklingen i Trondheim?